

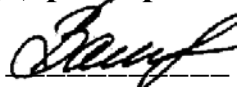
**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

**Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
Сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT)**

Кафедра економіки та міжнародних відносин

**ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ВТЕІ КНТЕУ**

 Н. Л. Замкова

26 06 2020

СОЦІАЛЬНА РОБОТА В ГРОМАДІ

SOCIAL WORK IN THE COMMUNITY

РОБОЧА ПРОГРАМА

Ступінь вищої освіти	«бакалавр» /	bachelor
Галузь знань	23 «Соціальна робота» /	«Social Work»
Спеціальність	232 «Соціальне забезпечення» /	«Social Welfare»
Спеціалізація / освітня програма	«Соціальне забезпечення» /	«Social welfare»

Розробники: Мартинова Л.Б., д-р екон. наук, доцент, Стратійчук В.М., асист. кафедри економіки та міжнародних відносин

Гарант освітньої програми «Соціальне забезпечення» – Мартинова Л.Б., д-р екон. наук, доцент кафедри економіки та міжнародних відносин

Обговорено та схвалено на засіданні кафедри економіки та міжнародних відносин 11 березень 2020, пр. № 4; засіданні вченої ради факультету економіки, менеджменту та права 14 квітня 2020, пр. № 4; засіданні вченої ради інституту 26 червня 2020, пр. № 6.

Рецензенти:

внутрішній рецензент: Кульганік О.М., канд. екон. наук, доцент кафедри економіки та міжнародних відносин Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ.

зовнішній стейкхолдер: Сташенко Н.М., голова ГО Центру соціальної адаптації та розвитку «Європейська ініціатива», м. Вінниця.

Редактор: Фатєєва Т. Д.
Комп'ютерна верстка: Шуляк Н.В.

Підп. до друку 30.12.2020 р. Формат 60x84/16. Папір офсетний
Друк ксероксний. Ум. друк. арк. 1,57.
Обл.-вид. арк. 1,26. Тираж 5. Зам. № 783.

Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ КНТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.

Мета вивчення дисципліни. Метою дисципліни є формування у здобувачів теоретичних знань, практичних навичок та вмінь необхідних для здійснення професійної роботи в громаді, розуміння сучасних методів роботи фахівця соціальної сфери в громаді; знання особливостей правового, економічного, фінансового, технологічного забезпечення соціальної роботи в громаді.

Результати вивчення навчальної дисципліни її місце в освітньому процесі.

Завданням вивчення дисципліни «Соціальна робота в громаді» є теоретична та практична підготовка здобувачів вищої освіти за спеціальністю 232 «Соціальне забезпечення» для опанування знань щодо:

- ідентифікації соціально-економічних проблем різних категорій населення в громадах;
- застосування методів збору інформації: аналіз документів, опитування та спостереження з метою виявлення соціальних проблем в громадах, пошуку способів їх вирішення;
- вивчення особливостей державної соціальної політики щодо вирішення соціальних проблем в громаді;
- застосування засобів соціально-правової політики в сфері соціального захисту населення в громаді, базових знань з юриспруденції та законодавства України в галузі соціального забезпечення;
- визначення соціальних проблем на рівні громад, ролі процесу децентралізації у їх вирішенні;
- розуміння змісту співпраці з організаціями та установами в контексті реалізації соціальних проєктів та участі у грантових соціальних програмах;
- вміння обґрунтовувати актуальні процеси у соціальній сфері громади та реалізувати соціальні ініціативи застосовуючи сучасні інструменти.

Результатом вивчення навчальної дисципліни «Соціальна робота в громаді» для освітньої програми «Соціальне забезпечення» є формування комплексу компетентностей:

– **інтегральна компетентність:**

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної діяльності соціального забезпечення або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

– **загальні компетентності:**

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК10. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК12. Здатність працювати в команді.

ЗК15. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК16. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

- фахові компетентності:

СК1. Здатність аналізувати суспільні процеси пов'язані з соціальним розвитком держави.

СК2. Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення.

СК3. Здатність консультувати з питань соціального забезпечення різних груп населення, що опинилися у складних життєвих обставинах.

СК11. Здатність оцінювання якості соціальних послуг.

СК13. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів у професійній діяльності.

СК14. Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері.

СК15. Здатність виявляти і залучати ресурси організацій партнерів з соціальної допомоги для виконання завдань професійної діяльності.

Програмні результати навчання здобувачів з навчальної дисципліни «Соціальна робота в громаді»:

ПРН1. Використовувати усну та письмову комунікацію українською мовою для здійснення професійної діяльності.

ПРН2. Ідентифікувати причинно-наслідкові зв'язки розвитку суспільства та прояви соціально-економічних проблем у різних категорій населення.

ПРН3. Застосовувати методи збору інформації: аналіз документів, опитування та спостереження.

ПРН7. Використовувати базові знання про принципи державної соціальної політики та шляхи соціального забезпечення населення.

ПРН8. Застосовувати засоби соціально-правової політики в сфері соціального захисту, базові знання з юриспруденції та законодавства України в галузі соціального забезпечення.

ПРН11. Визначати соціальні проблеми та потреби і причини їх виникнення, тенденції розвитку, наслідки, соціальний стан певних категорій населення.

ПРН14. Визначати зміст співпраці з організаціями та установами з метою залучення їх до соціального захисту населення.

ПРН16. Застосовувати нормативно-правову базу в захисті соціальних груп населення.

ПРН17. Пояснювати актуальні процеси у соціальній сфері та соціальному забезпеченні.

ПРН19. Ефективно працювати як індивідуально, так і у складі міждисциплінарної команди фахівців.

Міждисциплінарні зв'язки: програма упорядкована відповідно до анотації освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів, базується на вивченні таких нормативних дисциплін, як «Філософія», «Теорія та практика соціального забезпечення».

Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни. Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали (табл. 1).

Таблиця 1 – Рейтингова шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Рівні компетентності	За шкалою КНТЕУ	Критерії оцінювання
1	2	3
Високий (дослідницький)	90-100	Має обґрунтовані та всебічні знання з дисципліни, вміє узагальнювати та систематизувати набуті знання; самостійно знаходить джерела інформації та працює з ними; проводить власні дослідження, може використовувати набуті знання та вміння при розв'язанні задач.
Достатній (частково-пошуковий)	82-89	Володіє навчальним матеріалом, вміє зіставляти та узагальнювати, виявляє творчий інтерес до предмету, виконує завдання з повним поясненням та обґрунтуванням, але допускає незначні помилки; може усвідомити нові для нього факти, ідеї.
	75-81	Володіє визначеним програмою навчальним матеріалом; розв'язує завдання, передбачені програмою, з частковим поясненням.
Елементарний (репродуктивний)	69-74	Володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні; може самостійно розв'язати та пояснити розв'язання завдання.
	60-68	Ознайомлений з навчальним матеріалом, відтворює його на репродуктивному рівні; виконує елементарні завдання за зразком або відомим алгоритмом.
Низький (фрагментарний)	35-59	Ознайомлений та відтворює навчальний матеріал на рівні окремих фактів та фрагментів матеріалу; під керівництвом викладача виконує елементарні завдання.
	1-34	Ознайомлений з навчальним матеріалом на рівні розпізнавання та відтворення окремих фактів.

Результат виконання екзаменаційних завдань оцінюється з урахуванням результатів у співвідношенні 80:20, де 80 – максимальна оцінка за виконання екзаменаційного завдання, 20 – результат поточної успішності відповідно до шкали переводу поточної роботи для врахування її при підсумковій оцінці.

Здобувачі вищої освіти, які за результатами навчання отримали 75 балів і більше та погоджуються з оголошеною кількістю балів звільняються від письмового екзамену та отримують оцінку відповідно до шкали КНТЕУ.

Обсяг дисципліни в кредитах та його розподіл

Тематичний план для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня бакалавр, спеціальності 232 «Соціальне забезпечення» освітньої програми «Соціальне забезпечення»

Назва теми	Кількість годин				Форми контролю
	Всього годин / кредитів	з них			
		лекції	практичні заняття	самостійна робота	
Тема 1. Сутність громади, децентралізація як сучасний інструмент формування об'єднаних територіальних громад в Україні	9	2	2	5	КТ, УО, ІЗ
Тема 2. Громада як територіальна одиниця: типологія, функції та основні завдання	8	2	2	4	КТ, УО, ПО
Тема 3. Сутність соціальної роботи як виду практичної діяльності в громаді	9	2	2	5	ПО, КТ, ІЗ
Тема 4. Соціальні послуги в громаді	8		2	6	Т, УО, ІЗ
Тема 5. Ретроспективний огляд соціальної роботи в громаді в Україні	9	2	2	5	УО, КТ, Р, ІЗ
Тема 6. Історія становлення соціальної роботи в громаді за кордоном	8		2	6	УО, КТ, Р, ІЗ
Тема 7. Ресурсне забезпечення соціальної роботи в громаді	9	2	2	5	КТ, УО, ПО
Тема 8. Правові основи соціальної роботи в громаді	9	2	2	5	ПО, Т, УО
Тема 9. Етичні засади роботи в громаді	8	2	2	4	УО, КТ, ІЗ
Тема 10. Моделі діяльності соціальних працівників у громаді	9	2	2	5	КТ, УО, ПО
Тема 11. Функції і стратегії діяльності соціальних працівників у громаді	9	2	2	5	ПО, КТ, ІЗ
Тема 12. Соціальні служби та форми роботи з населенням у зарубіжних країнах	8		2	6	УО, КТ, ІЗ
Тема 13. Зарубіжний досвід місцевого самоврядування	8		2	6	УО, КТ, Р, ІЗ
Тема 14. Місцеве самоврядування та соціальний захист населення в Україні	9	2	2	5	УО, КТ, Р, ІЗ
Тема 15. Основні технології соціальної активізації громадян	8		2	6	ПО, Т, УО
Тема 16. Роль партнерства в організації соціальної роботи на рівні громади	9	2	2	5	КТ, УО, ІЗ
Тема 17. Розробка і впровадження соціальних проєктів на локальному рівні	9	2	2	5	КТ, УО, ДК
Тема 18. Планування та реалізація соціальних програм у громаді	9	2	2	5	Т, УО, ПО

Тема 19. Гранти як технологія вирішення проблем у громаді	8		2	6	КТ, УО, ДК
Тема 20. Соціальні мережі як інструмент реалізації громадських ініціатив	9	2	2	5	ДК, УО, ІЗ
Тема 21. Сучасні соціальні програми та проекти	8		2	6	КТ, ДК, ІЗ
Разом	180 /6	28	42	110	
Підсумковий контроль - екзамен					

Умовні позначення:

УО - усне опитування;

ПО - письмове опитування;

Т - тестування;

Р - реферат;

ІЗ - індивідуальне завдання;

КТ - комп'ютерне тестування;

ДК - розрахунки та дослідження з використанням комп'ютера.

II. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

Зміст дисципліни (теми програми).

Тема 1. Сутність громади, децентралізація як сучасний інструмент формування об'єднаних територіальних громад в Україні

Підходи до розуміння сутності громади. Ретроспективний огляд формування громади. Децентралізація: сутність та інструменти реалізації. Основні завдання проведення децентралізації в Україні. Моделі децентралізації. Етапи децентралізації в Україні. Результати проведення децентралізації в Україні. Шляхи підвищення ефективності децентралізації в Україні.

Тема 2. Громада як територіальна одиниця: типологія, функції та основні завдання

Громада як соціальний феномен в практиці вітчизняної соціальної роботи. Поняття громади: визначення, підходи. Соціологічний, політико-правовий та соціально-педагогічний підходи до трактування громади. Основні характеристики громади. Типи громад та їх головні ознаки. Межі та функції громади. Структура громади. Характеристика основних завдань громади. Сутність поняття «територіальна громада». Ознаки територіальних громад як людських спільнот.

Тема 3. Сутність соціальної роботи як виду практичної діяльності в громаді

Феномен соціальної роботи як наукової теорії і суспільної практики. Аналіз змісту соціальної роботи в громаді. Основні категорії і поняття соціальної роботи. Закономірності соціальної роботи. Принципи соціальної роботи. Соціальна робота у структурі соціальних наук.

Системний підхід як методологія та метод соціальної роботи. Взаємозв'язок соціальної політики та соціальної роботи. Сучасні моделі практичної соціальної роботи в громаді. Змістові компоненти соціальної роботи в громаді. Принципи організації соціальної роботи в громаді. Класифікація локальних ініціатив. Технологічні етапи здійснення підтримки локальних ініціатив. Стратегії і тактики діяльності соціальних працівників в громаді.

Тема 4. Соціальні послуги в громаді

Сутність та основні цілі соціальних послуг. Базові види соціальних послуг. Механізм надання соціальних послуг. Повноваження щодо розвитку системи надання соціальних послуг органів громад. Етапи розвитку в громаді системи соціального захисту населення, що включає компонент надання соціальних послуг.

Тема 5. Ретроспективний огляд соціальної роботи в громаді в Україні

Роль громади у житті слов'ян за часів Київської Русі. Соціальні аспекти діяльності українських братств як православних громад. Сільська громада як інститут соціальної підтримки незахищених верств населення. Роль громадських організацій «Громада» та «Просвіта» в організації соціальної роботи з населенням. Організація соціальної роботи в сусідських спільнотах у 70-80-х роках ХХ ст. Особливості організації соціальної роботи з різними категоріями населення в територіальних громадах на сучасному етапі розвитку українського суспільства.

Тема 6. Історія становлення соціальної роботи в громаді за кордоном

Генезис розвитку соціальної роботи в громаді за кордоном. Сучасні тенденції розвитку соціальної роботи в громаді за кордоном. Рівні соціальної роботи у територіальній громаді.

Особливості діяльності соціальних служб в громадах Англії. Особливості соціальної роботи в Шотландії. Політичні передумови та організація соціальної роботи в шведських громадах. Перерозподіл доходів та соціальна допомога та діяльність соціальних служб. Соціальна робота в громадах Франції. Характеристика інноваційних інституцій та форм соціальної роботи в громаді в окремих європейських країнах.

Соціальні служби та форми роботи з населенням в громадах Америки та Канади. Типи соціальних служб у громаді. Зміст та форми роботи громадських центрів (Community Centers) в Америці та Канаді. Роль сімейних центрів в організації соціальної роботи на рівні громади. Реалізація різних форм соціокультурної анімації в культурно-дозвіллевих центрах.

Тема 7. Ресурсне забезпечення соціальної роботи в громаді

Ресурси як необхідна умова забезпечення діяльності. Специфіка застосування ресурсного підходу в соціальній роботі. Основні види робіт з ресурсами. Характеристика різновидів ресурсів соціальної роботи в громаді (природні, матеріальні, людські, інституційні, інформаційні). Зовнішні та внутрішні ресурси організації соціальної роботи на рівні громади. Складання карти ресурсів. Технології залучення ресурсів у соціальній сфері.

Тема 8. Правові основи соціальної роботи в громаді

Політико-правове регулювання роботи в громаді за кордоном. Українське законодавство про місцеве самоврядування й територіальну громаду. Українське законодавство про форми участі громадян у здійсненні місцевого самоврядування. Українське законодавство про соціальні послуги та соціальне замовлення.

Тема 9. Етичні засади роботи в громаді

Сутність етики в соціальній роботі. Види етикету. Етичні кодекси, їх значення у формуванні етичної поведінки людини. Професійна етика. Норми професійних ділових відносин. Етичні принципи та дилеми роботи в громаді. Принципи надання послуг у громаді. Професійні цінності соціальної роботи в громаді. «Кодекс етики Національної Асоціації соціальних працівників». Форми гуманності соціальної роботи. Гуманність, альтруїзм і співчуття – якості соціальної роботи.

Тема 10. Моделі діяльності соціальних працівників у громаді

Практична робота в громаді: класифікація Д. Ротмана. Три моделі практичної діяльності соціального працівника в громаді. Модель місцевого розвитку (цілі діяльності, припущення щодо структури громади та проблем, ключова стратегія дій, тактики і техніки змін, засоби змін, ставлення до владних структур, межі діяльності, припущення щодо інтересів груп у громаді тощо). Модель соціального планування (цілі діяльності, припущення щодо структури громади та проблем, ключова стратегія дій, тактики і техніки змін, засоби змін, ставлення до владних структур, межі діяльності, припущення щодо інтересів груп у громаді тощо). Модель соціальної дії (цілі діяльності, припущення щодо структури громади та проблем, ключова стратегія дій, тактики і техніки змін, засоби змін, ставлення до владних структур, межі діяльності, припущення щодо інтересів груп у громаді тощо).

Тема 11. Функції і стратегії діяльності соціальних працівників у громаді

Завдання та навички соціальних працівників у громаді. Ролі соціальних працівників у громаді та методи роботи з громадою. Стратегії і тактики діяльності. Особливості застосування тактики співпраці. Особливості застосування тактики протистояння. Стратегії і тактики у різних моделях роботи в громаді. Різновиди тактик: співпраця, кампанія, протистояння (загальна характеристика). Особливості застосування тактики співпраці. Різні типи коаліцій у громаді. Особливості застосування тактики кампанії. Лобювання; лобізм, його види. Особливості застосування тактики протистояння. Конфлікт; конфронтація, переговори.

Тема 12. Соціальні служби та форми роботи з населенням у зарубіжних країнах

Сутність соціальної роботи в США. Соціальна робота з сім'єю в США. Специфіка діяльності служб захисту дітей від насильства у сім'ї в США. Соціальна робота в школі в США. Психолого-педагогічна служба «Гайденс». Соціальне обслуговування інвалідів в США. Підготовка соціальних працівників у США. Становлення соціальної роботи в Канаді. Система соціального захисту населення в Канаді. Британська технологія сімейного проекту «Мостова сім'я». Соціально-педагогічна робота у Німеччині. Діяльність соціальних служб в Німеччині. Соціально-педагогічна робота у

Франції. Технологія взаємних зобов'язань «Соціальний контракт». Соціальна робота у Швеції. Соціальна робота в громаді, діяльність соціальних служб у Швеції. Шведський досвід роботи з сім'єю. Особливості соціальної політики в КНР. Педагогічні засади родинного виховання в китайській сім'ї. Соціальний захист населення: досвід Японії. Соціальне обслуговування інвалідів у Японії.

Тема 13. Зарубіжний досвід місцевого самоврядування

Моделі місцевого самоврядування європейських країн. Зарубіжний досвід проведення децентралізаційних реформ. Досвід проведення децентралізації в Італії (середина ХХ ст). Адміністративно-територіальна структура Франції. Особливості функціонування територіальних громад Польщі. Особливості функціонування територіальних громад Німеччини. Особливості функціонування територіальних громад Іспанії.

Тема 14. Місьцеве самоврядування та соціальний захист населення в Україні

Поняття соціального захисту в Україні. Роль Кабінету міністрів України в системі соціального захисту. Роль Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики в системі соціального захисту. Державний рівень здійснення соціальної політики. Міністерство соціальної політики України. Місьцевий рівень здійснення соціальної політики. Організаційна структура управління соціального захисту населення. Система місцевого самоврядування. Представницькі органи місцевого самоврядування в Україні. Державна політика у сфері соціального захисту населення. Діяльність органів управління у сфері соціального захисту населення.

Тема 15. Основні технології соціальної активізації громадян

Сутність та зміст соціальної активізації громади. Принципи активізації громади. Основні етапи процесу соціальної активізації громади. Розвиток участі членів громади у впровадженні змін як складова активізації громади. Соціальний капітал громади. Ініціативні групи як інструмент впровадження технології соціальної активізації громади. Методи та технології оцінки потреб громади та визначення пріоритетних проблем. Технології соціального прогнозування. Навички щодо розробки плану дій щодо вирішення проблем громади як технологія соціальної активізації громади.

Тема 16. Роль партнерства в організації соціальної роботи на рівні громади

Сутність соціального партнерства. Соціальний діалог і партнерство у громадянському суспільстві. Територіальна громада як суб'єкт соціального партнерства в управлінні закладами соціального обслуговування Організація соціального партнерства як складова соціальної роботи в громаді. Соціальне партнерство між неурядовими державними організаціями як механізм вирішення соціальних проблем на місцевому рівні. Соціальне замовлення як

форма партнерства державних і неурядових організацій у територіальній громаді. Налагодження партнерства у рамках проекту «Покращення якості соціальних послуг дітям та сім'ям в громаді».

Тема 17. Розробка і впровадження соціальних проєктів на локальному рівні

Сутнісна характеристика процесу проєктування. Поняття проєкту. Загальні вимоги до написання проєктів. Особливості соціального проєктування. Види проєктів. Технологія розробки соціального проєкту. Текстове оформлення соціального проєкту. Характеристика процесу управління проєктом. Життєвий цикл проєкту. Принципи та види соціальної діагностики. Вимоги до формулювання мети і завдань проєкту. Фінансове забезпечення проєкту. Загальна логіка соціального проєкту. Традиційні та сучасні методи ефективного управління проєктами. Поняття фандрейзингу як методу пошуку джерел фінансування соціальних проєктів.

Тема 18. Планування та реалізація соціальних програм у громаді

Поняття «соціальна діяльність», «соціальний проєкт», «соціальна програма». Сутність та види оцінки соціальних проєктів. Моніторинг та оцінка соціальних проєктів. Процедура моніторингу соціальних проєктів. Державна цільова соціальна програма. Державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям. Поняття управління проєктом (проєктний менеджмент). Середовище реалізації проєкту. Складові системи управління соціальними проєктами. Оцінка соціальної діяльності, її мета і види. Критерії оцінки соціальної діяльності: ефективність, економічність, результативність. Професійні вміння й психологічні якості, необхідні для оцінки програм і проєктів.

Тема 19. Гранти як технологія вирішення проблем у громаді

Сутність поняття «грант» та класифікація грантів. Переваги та недоліки грантів. Грантодавчі установи. Гранти як джерело додаткового фінансування. Основні етапи пошуку грантових програм. Підготовка проєкту та подання грантової заявки. Бюджетування грантових проєктів. Роль молодіжних грантів у самоврядуванні громад. Світовий досвід грантової діяльності соціальної сфери.

Тема 20. Соціальні мережі як інструмент реалізації громадських ініціатив

Поточний стан та суспільно-політичне значення соціальних мереж. Потенційні можливості використання соціальних мереж для громадської самоорганізації. Роль інформаційно-аналітичних структур бібліотек у процесі реалізації громадських ініціатив. Соціальні мережі у діяльності громадських організацій. Роль соціальних мереж у взаємодії органів державної влади та громадськості. Проблеми та ризики застосування соціальних мереж.

Тема 21. Сучасні соціальні програми та проекти

Сутність грантових можливостей для організацій громадянського суспільства. Конкурс малих грантів для України від Посольства Словацької Республіки. Соціальна програма Scholarship. «Гуманітарна та соціально-економічна підтримка ВПО та постраждалого населення на сході України». Грант «Технології для служб швидкого реагування» за підтримки дослідницьких центрів Японії або Кореї. Гранти для партнерів Програми «Активні громадяни» на підтримку проектів соціальної дії що спів фінансується Британською Радою та Європейським Союзом в рамках проекту «Зміцнення між секторальної співпраці для соціальної згуртованості (SC3)». Грант для протидії викликам COVID-19 – від Посольства Великої Британії.

Структура навчальної дисципліни

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год
<p>Знати: сутність громади, основні інструменти формування громад.</p> <p>Вміти: аналізувати проблеми, зумовлюють необхідність децентралізації.</p>	<p>Тема 1. Сутність громади, децентралізація як сучасний інструмент формування об'єднаних територіальних громад в Україні</p> <p>Лекція № 1</p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підходи до розуміння сутності громади. 2. Основні інструменти формування громади. 3. Основні завдання проведення децентралізації в Україні. 4. Етапи проведення децентралізації в Україні. <p>Література: Основна: 2, 3, 6, 7. Додаткова: 4, 8, 9, 12, 15. Інтернет-ресурси: 1, 3, 4.</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів вищої освіти. Вивчення та доповнення матеріалу лекції на основі самостійного опрацювання періодичних видань, підготовка до практичного заняття, виконання індивідуальних завдань.</p>	5
	<p>Практичне заняття № 1</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ретроспективний огляд формування громади. 2. Децентралізація: сутність та інструменти реалізації. 3. Моделі проведення децентралізації. 4. Результати проведення децентралізації в Україні. 5. Шляхи підвищення ефективності децентралізації в Україні. 	2
<p>Знати: особливості громади як територіальної одиниці.</p> <p>Вміти: розрізняти основні типи громад, досліджувати діяльність конкретних територіальних громад.</p>	<p>Тема 2. Громада як територіальна одиниця: типологія, функції та основні завдання</p> <p>Лекція № 2</p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття громади як територіальної одиниці. 2. Функції та межі громади. 3. Ознаки територіальних громад як людських спільнот. 4. Громада як соціальний феномен в практиці вітчизняної соціальної роботи. <p>Література: Основна: 1, 2, 6, 7. Додаткова: 3, 4, 8, 9, 11, 15. Інтернет-ресурси: 1, 3, 4.</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів вищої освіти. Вивчення та доповнення матеріалу лекції на основі самостійного опрацювання періодичних видань, підготовка до практичного заняття. Дослідження діяльності громадських організацій конкретної територіальної громади.</p>	4

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год
	Практичне заняття № 2 1. Типи громад та їх основні характеристики. 2. Структура громади. 3. Характеристика основних завдань громади. Виконання практичного завдання «Критичний аналіз сутності поняття «громада». Обговорення прикладів ознак територіальних громад..	2
Знати: теоретичні основи здійснення соціальної роботи. Вміти: проводити соціальну роботу в громаді.	Тема 3. Сутність соціальної роботи як виду практичної діяльності в громаді. Лекція № 3 План лекції 1. Визначення та основні поняття соціальної роботи. 2. Соціальна робота у структурі соціальних наук. 3. Аналіз концепцій змісту соціальної роботи в громаді. 4. Соціальна робота в Україні. Література: Основна: 1, 2, 6, 7. Додаткова: 4, 7, 8, 12, 15. Інтернет-ресурси: 1, 3, 4.	2
	Самостійна робота здобувачів вищої освіти. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, виконання індивідуального завдання.	5
	Практичне заняття № 3 1. Закономірності соціальної роботи. 2. Принципи соціальної роботи. 3. Системний підхід як методологія та метод соціальної роботи. 4. Взаємозв'язок соціальної політики та соціальної роботи. 5. Сучасні моделі практичної соціальної роботи в громаді. 6. Змістові компоненти соціальної роботи в громаді. Виконання завдання відповідності основних категорій теми та їх сутності.	2
Знати: основні види та цілі соціальних послуг, що надаються в громадах.	Тема 4. Соціальні послуги в громаді Література: Основна: 1, 2, 6, 7. Додаткова: 4, 8, 9, 12, 15. Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4.	
Вміти: виявляти необхідність в отриманні соціальних послуг в громаді	Самостійна робота здобувачів вищої освіти. Вивчення літератури з теми. Підготовка до практичного заняття. Опрацювання Закону України «Про соціальні послуги».	6
	Практичне заняття № 4 1. Сутність та основні цілі соціальних послуг. 2. Базові види соціальних послуг. 3. Механізм надання соціальних послуг.	2

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год
	<p>4. Повноваження щодо розвитку системи надання соціальних послуг органів громад.</p> <p>5. Етапи розвитку в громаді системи соціального захисту населення, що включатиме компонент надання соціальних послуг.</p>	
<p>Знати: основні етапи розвитку соціальної роботи в громаді в Україні.</p> <p>Вміти: застосовувати ретроспективний досвід для здійснення соціальної роботи в громаді на сучасному етапі.</p>	<p>Тема 5. Ретроспективний огляд соціальної роботи в громаді в Україні Лекція № 4 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Роль громади у житті слов'ян за часів Київської Русі. 2. Соціальні аспекти діяльності українських братств як православних громад. 3. Сільська громада як інститут соціальної підтримки незахищених верств населення. <p>Література: Основна: 2, 3, 6, 7. Додаткова: 4, 8, 9, 12, 15, 16. Інтернет-ресурси: 1, 3, 4.</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів вищої освіти. Вивчення та доповнення матеріалу лекції. Виконання індивідуального завдання щодо побудови основних етапів розвитку соціальної роботи в громаді в Україні..</p>	5
	<p>Практичне заняття № 5</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Роль громадських організацій «Громада» та «Просвіта» в організації соціальної роботи з населенням. 2. Організація соціальної роботи в сусідських спільнотах у 70-80-х роках ХХ ст. 3. Організація соціальної роботи з різними категоріями населення. 	2
<p>Знати: основні етапи розвитку соціальної роботи в громаді за кордоном.</p>	<p>Тема 6. Історія становлення соціальної роботи в громаді за кордоном Література: Основна: 1, 2, 6, 7. Додаткова: 4, 8, 9, 12, 13, 16. Інтернет-ресурси: 1, 3, 4.</p>	
<p>Вміти: застосовувати основні підходи до проведення соціальної роботи за кордоном у вітчизняних реаліях.</p>	<p>Самостійна робота здобувачів вищої освіти. Дослідження особливостей соціальної роботи в громадах Англії, Швеції, Франції, Америки та Канади.</p>	6
	<p>Практичне заняття № 6</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Генезис розвитку соціальної роботи в громаді за кордоном. 2. Сучасні тенденції розвитку соціальної роботи в громаді за кордоном. 3. Рівні соціальної роботи у територіальній громаді. <p><i>Практичне завдання:</i> Побудова періодизації розвитку соціальної роботи в громаді в світі.</p>	2

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год
<p>Знати: необхідні види ресурсів для забезпечення соціальної роботи в громаді.</p> <p>Вміти: розробляти і обґрунтовувати карту ресурсів для реалізації соціальної роботи в громаді</p>	<p>Тема 7. Ресурсне забезпечення соціальної роботи в громаді Лекція №5 1. Ресурси як необхідна умова забезпечення діяльності. 2. Специфіка застосування ресурсного підходу в соціальній роботі. 3. Нові ресурси в еру інформаційних технологій. Література: Основна: 1, 2, 6, 7. Додаткова: 4, 8, 9, 12, 15. Інтернет-ресурси: 1, 3, 4.</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів вищої освіти. Опрацювання теоретичного матеріалу. Характеристика різновидів ресурсів соціальної роботи в громаді. Зовнішні та внутрішні ресурси організації соціальної роботи на рівні громади.</p>	5
	<p>Практичне заняття № 7 1. Специфіка застосування ресурсного підходу в соціальній роботі. 2. Характеристика різновидів ресурсів соціальної роботи в громаді. 3. Технології залучення ресурсів у соціальній сфері. <i>Практичне завдання:</i> Складання карти ресурсів соціальної роботи в громаді.</p>	2
<p>Знати: вітчизняні та міжнародні законодавчі акти, що регулюють соціальну роботу в громаді.</p> <p>Вміти: використовувати правові регулятори в процесі реалізації соціальної роботи в громаді</p>	<p>Тема 8. Правові основи соціальної роботи в громаді Лекція №6 План лекції 1. Політико-правове регулювання роботи в громаді за кордоном. 2. Українське законодавство про місцеве самоврядування й територіальну громаду. Література: Основна: 2, 3, 4, 6, 7. Додаткова: 4, 5, 8, 9, 12, 15. Інтернет-ресурси: 1, 2, 3, 4.</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів вищої освіти. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття. Опрацювання законодавчих актів правового регулювання соціальної роботи в громаді.</p>	5
	<p>Практичне заняття № 8 1. Українське законодавство участі громадян у здійсненні місцевого самоврядування. 2. Українське законодавство про соціальні послуги та соціальне замовлення. <i>Практичне завдання:</i> аналіз міжнародного законодавчого акту (на вибір) щодо регулювання соціальної роботи в громаді.</p>	2

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год
<p>Знати: основні принципи етичної поведінки соціальної роботи в громаді.</p> <p>Вміти: застосовувати етичні принципи при реалізації різних форм соціальної роботи в громаді</p>	<p>Тема 9. Етичні засади роботи в громаді Лекція № 7 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність етики в соціальній роботі. 2. Методичні поради до вивчення теми. 3. Види етикету. 4. Етичні кодекси, їх значення у формуванні етичної поведінки людини. 5. Професійна етика. Норми професійних ділових відносин. <p>Література: Основна: 1, 2, 6, 7. Додаткова: 4, 6, 8, 10, 15. Інтернет-ресурси: 1, 3, 4.</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів вищої освіти. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття. Характеристика Кодексу етики Національної Асоціації соціальних працівників.</p>	4
	<p>Практичне заняття № 9</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Норми професійних ділових відносин. 2. Етичні принципи та дилеми роботи в громаді. Принципи надання послуг у громаді. 3. Професійні цінності соціальної роботи в громаді. 4. Форми гуманності соціальної роботи. 5. Гуманність, альтруїзм і співчуття – якості соціальної роботи. 	2
<p>Знати: основні моделі соціальної роботи в громаді.</p> <p>Вміти: аналізувати дії соціальних працівників через призму соціальних проблем.</p>	<p>Тема 10. Моделі діяльності соціальних працівників у громаді Лекція № 8 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Практична робота в громаді: класифікація моделей соціальної роботи Д. Ротмана. 2. Роль соціального працівника в запровадженні моделей соціальної роботи. <p>Література: Основна: 1, 2, 6, 7. Додаткова: 4, 8, 9, 12, 15. Інтернет-ресурси: 1, 3, 4.</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів вищої освіти. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття.</p>	5
	<p>Практичне заняття № 10</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Модель місцевого розвитку. 2. Модель соціального планування. 3. Характеристика моделі соціальної дії. 	2

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год
<p>Знати: основні стратегії та функції діяльності соціальних працівників у громаді.</p> <p>Вміти: здійснювати вибір стратегії і тактики залежно від соціальних проблем громад.</p>	<p>Тема 11. Функції і стратегії діяльності соціальних працівників у громаді Лекція № 9 План лекції 1. Завдання та навички соціальних працівників у громаді. 2. Ролі соціальних працівників у громаді та методи роботи з громадою. 3. Стратегії і тактики діяльності. Література: Основна: 2, 4, 6, 7. Додаткова: 4, 8, 9, 12, Інтернет-ресурси: 1, 3, 4.</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів вищої освіти. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття.</p>	5
	<p>Практичне заняття № 11 1. Особливості застосування тактики співпраці 2. Особливості застосування тактики протистояння. Стратегії і тактики у різних моделях роботи в громаді. 3. Різновиди тактик: співпраця, кампанія, протистояння (загальна характеристика). Проведення ділової гри «Моделювання стратегії дій»</p>	2
<p>Знати: особливості діяльності соціальних служб за кордоном.</p> <p>Вміти: застосовувати досвід зарубіжних країн при здійсненні соціальної роботи з населенням в Україні.</p>	<p>Тема 12. Соціальні служби та форми роботи з населенням у зарубіжних країнах Література: Основна: 1, 2, 3, 7. Додаткова: 4, 8, 9, 13, 16. Інтернет-ресурси: 1, 3, 4.</p>	
	<p>Самостійна робота здобувачів вищої освіти. Підготовка до практичного заняття. Дослідження діяльності конкретних соціальних служб за кордоном: психолого-педагогічна служба «Гайденс»; Британська технологія сімейного проекту «Мостова сім'я»; технологія взаємних зобов'язань «Соціальний контракт».</p>	6
	<p>Практичне заняття № 12 1. Сутність соціальної роботи в США. 2. Система соціального захисту населення в Канаді. 3. Соціально-педагогічна робота у Німеччині. 4. Соціально-педагогічна робота у Франції. 5. Соціальна робота у Швеції. 6. Особливості соціальної політики в КНР. 7. Педагогічні засади родинного виховання в китайській сім'ї. 8. Соціальний захист населення: досвід Японії.</p>	2

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год
<p>Знати: Особливості застосування моделей місцевого самоврядування зарубіжними країнами.</p> <p>Вміти: проводити оцінку ефективності застосування конкретної моделі місцевого самоврядування.</p>	<p>Тема 13. Зарубіжний досвід місцевого самоврядування Література: Основна: 2, 4, 6, 7. Додаткова: 4, 8, 9, 12, 13. Інтернет-ресурси: 1, 3, 4.</p>	
	<p>Самостійна робота здобувачів вищої освіти. Опрацювання теоретичного матеріалу з теми, підготовка до практичного заняття. Підготовка доповідей, презентацій щодо особливостей проведення децентралізації зарубіжними країнами (на вибір).</p>	6
	<p>Практичне заняття № 13 1. Моделі місцевого самоврядування європейських країн. 2. Досвід проведення децентралізації в Італії. 3. Адміністративно-територіальна структура Франції. 4. Особливості функціонування територіальних громад Польщі. 5. Особливості функціонування територіальних громад Німеччини. 6. Особливості функціонування територіальних громад Іспанії</p>	2
<p>Знати: основні компетентні органи щодо здійснення соціального захисту населення в Україні.</p> <p>Вміти: здійснювати пошук органів та розпоряджень у сфері соціального захисту населення в Україні.</p>	<p>Тема 14. Місцеве самоврядування та соціальний захист населення в Україні Лекція № 10 План лекції 1. Поняття про соціальну безпеку громадян 2. Поняття соціального захисту в Україні. 3. Державна політика у сфері соціального захисту населення. Література: Основна: 1, 2, 5, 7. Додаткова: 4, 5, 6, 9, 12, 15. Інтернет-ресурси: 1, 3, 4.</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів вищої освіти. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття. Дослідження ролі Кабінету міністрів України, Верховної Ради України, міністерства соціальної політики в системі соціального захисту.</p>	5
	<p>Практичне заняття № 14 1. Державний рівень здійснення соціальної політики.. 2. Місцевий рівень здійснення соціальної політики. 3. Організаційна структура управління соціального захисту населення. 4. Представницькі органи місцевого самоврядування в Україні. 5. Державна політика у сфері соціального захисту населення. 6. Діяльність органів управління у сфері соціального захисту населення.</p>	2

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год
<p>Знати: теоретичні основи соціальної активізації громадян.</p> <p>Вміти: застосовувати основні технології активізації громади з метою реалізації соціальних ініціатив..</p>	<p>Тема 15. Основні технології соціальної активізації громадян Література: Основна: 1, 2, 6, 7. Додаткова: 4, 8, 9, 12, 15. Інтернет-ресурси: 1, 3, 4.</p>	
	<p>Самостійна робота здобувачів вищої освіти. Підготовка до практичного заняття. Побудова структурно-логічної схеми «Основні етапи процесу соціальної активізації громади».</p>	6
	<p>Практичне заняття № 15 1. Сутність та зміст соціальної активізації громади. 2. Принципи активізації громади. 3. Соціальний капітал громади. 4. Ініціативні групи як інструмент впровадження технології соціальної активізації громади. 5. Методи та технології оцінки потреб громади та визначення пріоритетних проблем. 6. Технології соціального прогнозування. 7. Навички щодо розробки плану дій щодо вирішення проблем громади як технологія соціальної активізації громади.</p> <p>Проведення моделюючої гри «Трикутник»</p>	2
<p>Знати: принципи партнерства та співпраці на рівні громади.</p> <p>Вміти: залучати членів громади до реалізації соціальних проектів.</p>	<p>Тема 16. Роль партнерства в організації соціальної роботи на рівні громади Лекція №11 План лекції 1. Сутність соціального партнерства. 2. Соціальний діалог і партнерство у громадянському суспільстві. 3. Організація соціального партнерства як складова соціальної роботи в громаді.</p> <p>Література: Основна: 2, 3, 6, 7. Додаткова: 4, 5, 6, 9, 12, 15. Інтернет-ресурси: 1, 3, 4.</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів вищої освіти. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття. Дослідження особливостей реалізації соціального проекту «Покращення якості соціальних послуг дітям та сім'ям в громаді».</p>	5
	<p>Практичне заняття № 16 1. Територіальна громада як суб'єкт соціального партнерства. 2. Соціальне партнерство між неурядовими державними організаціями. 3. Соціальне партнерство державних і неурядових організацій у територіальній громаді.</p> <p>Проведення евристичної бесіди «Участь як необхідний елемент соціального партнерства».</p>	2

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год
<p>Знати: теоретичні основи написання соціальних проєктів.</p> <p>Вміти: здійснити проєктування та розробку соціального проєкту.</p>	<p>Тема 17. Розробка і впровадження соціальних проєктів на локальному рівні Лекція № 12 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутнісна характеристика процесу проєктування. 2. Поняття проєкту. 3. Загальні вимоги до написання проєктів. 4. Технологія розробки соціального проєкту. <p>Література: Основна: 1, 2, 6, 7. Додаткова: 4, 7, 8, 9, 12, 14. Інтернет-ресурси: 1, 3, 4, 5,</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів вищої освіти. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття. Розробка соціального проєкту окремої територіальної громади.</p>	5
	<p>Практичне заняття № 17</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Текстове оформлення соціального проєкту. Життєвий цикл проєкту. 2. Принципи та види соціальної діагностики. 3. Вимоги до формулювання мети і завдань проєкту. Фінансове забезпечення проєкту. 4. Загальна логіка соціального проєкту. 5. Поняття фандрейзингу як методу пошуку джерел фінансування соціальних проєктів. 	2
<p>Знати: основні соціальні програми, що реалізуються в Україні.</p> <p>Вміти: здійснити підбір соціальної програми задля вирішення конкретної соціальної проблеми.</p>	<p>Тема 18. Планування та реалізація соціальних програм у громаді Лекція № 13 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття «соціальна діяльність», «соціальний проєкт», «соціальна програма». 2. Державна цільова соціальна програма. 3. Державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям. <p>Література: Основна: 1, 2, 6, 7. Додаткова: 4, 7, 8, 9, 12, 14. Інтернет-ресурси: 1, 3, 4, 5,</p>	2
	<p>Самостійна робота здобувачів вищої освіти. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття. Аналіз державної цільова соціальної програми розвитку в Україні спортивної та туристичної інфраструктури у 2011 – 2022 роках.</p>	5
	<p>Практичне заняття № 18.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та види оцінки соціальних проєктів. Процедура моніторингу соціальних проєктів. Поняття управління проєктом (проєктний менеджмент). 2. Середовище реалізації проєкту. 	2

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год
	<p>3. Критерії оцінки соціальної діяльності: ефективність, економічність, результативність.</p> <p>4. Професійні вміння й психологічні якості, необхідні для оцінки програм і проектів.</p> <p>Проведення моделюючої гри «Вибір соціальної програми».</p>	
<p>Знати: теоретичні основи здійснення грантової діяльності в Україні та світі.</p> <p>Вміти: здійснювати пошук грантів з метою реалізації соціальних проектів..</p>	<p>Тема 19. Гранти як технологія вирішення проблем у громаді Література: Основна: 2, 6, 7. Додаткова: 4, 7, 8, 14. Інтернет-ресурси: 1, 3, 4, 5.</p> <p>Самостійна робота здобувачів вищої освіти. Вивчення теоретичного матеріалу з теми, підготовка до практичного заняття. Побудова структурно-логічної схеми «Основні етапи пошуку грантових програм».</p> <p>Практичне заняття № 19 1. Сутність поняття «грант» та класифікація грантів. Переваги та недоліки грантів. 2. Грантодавчі установи. 3. Гранти як джерело додаткового фінансування.. 4. Підготовка проекту та подання грантової заявки. 5. Бюджетування грантових проектів. 6. Роль молодіжних грантів у самоврядуванні громад. 7. Світовий досвід грантової діяльності соціальної сфери.</p>	<p></p> <p>6</p> <p>2</p>
<p>Знати: джерела пошуку основних інструментів реалізації громадських ініціатив.</p> <p>Вміти: аналізувати інформацію соціальних мереж щодо соціальних проблем та проектів.</p>	<p>Тема 20. Соціальні мережі як інструмент реалізації громадських ініціатив Лекція № 14 План лекції 1. Поточний стан та суспільно-політичне значення соціальних мереж. 2. Потенційні можливості використання соціальних мереж для громадської самоорганізації. 3. Роль інформаційно-аналітичних структур бібліотек у процесі реалізації громадських ініціатив.</p> <p>Література: Основна: 1, 2, 6, 7. Додаткова: 4, 7, 8, 9, 12, 14. Інтернет-ресурси: 1, 3, 4, 5.</p> <p>Самостійна робота здобувачів вищої освіти. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття. Аналіз інформативності застосовуваних здобувачем соціальних мереж щодо реалізації соціальних проектів.</p> <p>Практичне заняття 20 1. Соціальні мережі у діяльності громадських організацій. 2. Роль соціальних мереж у взаємодії органів державної влади та громадськості.</p>	<p>2</p> <p>5</p> <p>2</p>

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час студента, год
	3. Проблеми та ризики застосування соціальних мереж. Створення форми анкети «Рівень інформативності соціальних мереж стосовно вирішення соціальних проблем»	
Знати: сучасні грантові програми, що реалізуються в Україні. Вміти: здійснювати пошук грантових проектів .	Тема 21. Сучасні соціальні програми та проекти Література: Основна: 2, 6, 7. Додаткова: 4, 7, 8, 14. Інтернет-ресурси: 1, 3, 4, 5.	
	Самостійна робота здобувачів вищої освіти. Вивчення теоретичного матеріалу з теми, підготовка до практичного заняття. Визначення сутності грантових можливостей для організацій громадянського суспільства.	6
	Практичне заняття № 21 1. Конкурс малих грантів для України від Посольства Словацької Республіки. 2. Соціальна програма «Scholarship». 3. «Гуманітарна та соціально-економічна підтримка ВПО та постраждалого населення на сході України». 4. Грант «Технології для служб швидкого реагування» за підтримки дослідницьких центрів Японії або Кореї. 5. Гранти для партнерів Програми «Активні громадяни» на підтримку проектів соціальної дії. 6. Грант для протидії викликам COVID-19 – від Посольства Великої Британії.	2
ВСЬОГО:		180/6

III. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА.

1. Основні

1. Борисова О. В., Знаткова О. М., Кульга О. О., Нікітіна В. В. Соціальна робота з вимушеними переселенцями в сучасній Україні: монографія. Київ : Кондор, 2019. 468 с.
2. Васильченко Г., Парасюк І., Єременко Н. Планування розвитку територіальних громад : навчальний посібник для посадових осіб місцевого самоврядування. К.: ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2015. 256 с.
3. Войцех Мархлевські, Олег Процак Стратегія розвитку освіти в громаді : практичний poradnik. К., 2018. 56 с.
4. Дубич К. В. Практика соціального забезпечення конкретних категорій населення : навч. посіб. Т.2. Львів : Магнолія 2006, 2019. 434 с.
5. Лукашевич М. П., Семигіна Т. В. Соціальна робота (теорія і практика) : підручник. 2-ге вид., стер. Київ : Каравела, 2020. 368 с.
6. Лукашевич М. П., Туленков М. В. Менеджмент соціальної роботи. Теорія і практика: навч. посіб. 3-тє вид., стер. Київ: Каравела, 2020. 296 с.
7. Соціальна робота з різними категоріями населення у територіальній громаді: українські реалії та міжнародний досвід: колективна монографія / В. Поліщук, Н. Горішна, Г. Слезанська та ін. Тернопіль : ЗаваПрінт, 2018. 219 с.

2. Допоміжні

1. *Child Abuse and Neglect in Uganda / edited by David Kaawa-Mafigiri, Eddy Joshua Walakira. 1st ed. Cham : Springer International Publishing, 2017. XXVII, 338 p.*
2. *Cultivating Mindfulness in Clinical Social Work : Narratives from Practice / edited by Terry B. Northcut. 1st ed. Cham : Springer International Publishing, 2017. XII, 218 p.*
3. *Empowering Social Workers : Virtuous Practitioners / edited by Manohar Pawar, Richard Hugman, Andrew Alexandra, A. W. (Bill) Anscombe. 1st ed. 2017. Singapore : Springer Singapore, 2017. XII, 204 p.*
4. Дробуш І. Соціальна політика у територіальній громаді: актуальні питання реалізації в умовах формування соціальної державності. *Історико-правовий часопис*. 2015. № 1. С. 90-95 с.
5. Дробуш І. В. Соціальна функція місцевого самоврядування у сфері житлово-комунального господарства: шляхи ефективної реалізації. *Право і суспільство*. 2015. № 3(2). С. 13-18.
6. Дробуш І. В. Соціальні інтереси територіальних громад в контексті формування громадянського суспільства та децентралізації влади. *Публічне право*. 2015. № 2. С. 50-57.
7. Мішина С.В. *Науково-практичні засади соціального проектування Ефективна економіка*. 2020. № 1. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/1_2020/75.pdf
8. Осетрова, О.О. Соціальна робота в громаді : посібник. Дніпропетровськ : ДНУ, 2016. 35 с.

9. Присяжнюк В.Ю. Соціальна робота в Україні в умовах децентралізації. Вісник Київського інституту бізнесу та технологій. 2016. № 2. С. 28-29.
10. Романова І. Соціальна робота з підтримки інтелектуальної активності людей похилого віку. Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія. – 2018. № 1. С. 64-72
11. Сидорук, І. Формування соціальної компетентності майбутніх соціальних працівників у процесі волонтерської діяльності. Вища школа. 2019. № 2. С. 54-66.
12. Слозанська Г.І. Соціальна робота в територіальній громаді: теорії, моделі та методи: монографія / за ред. В.А. Поліщук. Тернопіль: Осадца Ю.В., 2018. 382 с.
13. Слозанська, Г.І., Поліщук, В.А. Соціальна робота в громаді за кордоном: історія та сучасні тенденції розвитку. *Social Work and Education*. 2019. Вип. 6, № 4. С. 390-403.
14. Тернопільська, В.І., Бакуліна О.С. Управління соціальними проєктами: формування цілей та доцільності їх реалізації, Інфраструктура ринку. 2020. Вип. 39. С. 309-312.
15. Трубавіна, І. Теоретичні аспекти надання соціально-педагогічних послуг матерям з дітьми і вагітним в Україні. Вища школа. 2018. № 11. С. 93-99.
16. Управління сталим розвитком : підручник / В. П. Бех, та ін; за заг. ред. В. П. Беґа, М. В. Туленкова. Київ : Каравела, 2018. 538 с.

3. Інтернет-ресурси

1. Головний інформаційний портал реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади (децентралізації) в Україні. URL: <https://decentralization.gov.ua/project>
2. Закон України «Про соціальні послуги» № 2671-VIII від 17.01.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>
3. Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів. URL: <http://komspip.rada.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/>.
5. Сайт Scientific Social Community, що надає сервіси для моніторингу грантів. URL: <https://www.science-community.org/uk/node/171477>.